

زاویه دید

قهرمانان هرگز نمی میرند

شخصیت‌ها معمولاً در آثار ادبی اهمیت بسیاری دارند زیرا که پیش‌برنده قصه و

از جمله مهم‌ترین عناصر برای نزدیک شدن به حس مخاطبان به قصه هستند. یکی از انواع کهن شخصیت در ادبیات داستانی، پروتاگونیست است که پا در صحنه نمایش نیز گذاشته. این نوع شخصیت که در فارسی با عنوان قهرمان شناخته می‌شود در مقابل ضدقهرمان قرار دارد. در تعریف ویژگی‌های قهرمان، مک لی گفته است: «قهرمان شخصیتی است صاحب اراده، دارای یک میل و آرزوی خودآگاه است. ممکن است دارای یک خواسته ناخودآگاه و متناقض با خود نیز باشد. قهرمان حداقل باید از یک فرصت و شانس برای رسیدن به هدف برخوردار باشد. قهرمان از اراده و توانایی لازم برای جست‌وجوی مقصود خودآگاه و ناخودآگاه خویش - تا آخرین حد، آخرین حد توان بشر که توسط موقعیت و ژانر تعیین می‌شود- برخوردار است. قهرمان باید همدلی برانگیز باشد اما شاید دوست‌داشتنی باشد و شاید هم نباشد.»

در یک طبقه‌بندی مشهور، قهرمان می‌تواند یک موجود ماوراءالطبیعه قدرتمند باشد یا انسانی که خصلت‌های قهرمانانه دارد؛ مثلاً کسی که سرمقابل ظلم فروز نمی‌آورد و پای آرمان‌هایش می‌ایستد. در ادامه و برای روشن‌تر شدن جایگاه قهرمان می‌توان به نقلی از زنده‌یاد قدمعلی سرامی (استاد ادبیات فارسی) رجوع کرد که عنوان کرده است: «همان‌گونه که آدمی در روند زیستن، نقش خویش را در صحنه پیچاپیچ اجتماعی پیدا می‌کند، قهرمان هم در سراسر داستان در جست‌وجوی نقش خویش است. می‌توان گفت قهرمان داستان را و داستان قهرمان را می‌آفریند. رویدادهای داستان از منش قهرمان مایه‌ور است و منش قهرمان به‌توبه خود در جریان رویدادها پرداخته می‌آید. منش قهرمان در واقع بذر درختی است که سایه آن پندار، برگ آن گفتار، و بار آن کردار داستان است.»

با نگاهی به این تعاریف، چهره‌های ملی که در طول تاریخ کشور عمل‌های قهرمانانه داشتند و در بزنگاه‌ها سعی کردند از کین میهن دفاع کنند، می‌توانند به‌عنوان شخصیت‌های قهرمان، محور یک قصه قرار گیرند و به نمایش درآیند. این‌گونه آثار معمولاً با استقبال مخاطبان روبه‌رو می‌شود و از گذشته معروف است که مخاطبان به‌دنبال دیدن قهرمان در سینما و تلویزیون هستند.

در میان آثار نمایشی تلویزیونی، نام سریال‌هایی که شخصیت یک قهرمان را کانون قصه قرار دادند و دیگر عناصر را برپایه آن پی‌ریزی کردند، کم نیست اما بیش از این هم می‌تواند باشد. زیرا صحنه تاریخ و فرهنگ این کشور از حضور قهرمانان بهره زیادی برده است؛ نام‌هایی که هرکدام در عرصه‌ای درخشیدند و توانایی قرار گرفتن در جایگاه الگو را هم دارند اما این‌که چرا مخاطبان به‌سوی این شخصیت‌ها اقبال نشان می‌دهند و تمایل دارند قهرمان به‌ویژه از جنس قهرمانان واقعی را در دنیای قصه‌ها ببینند، این است که بشر همیشه به‌دنبال راهبر و راهنمای‌گردد. همیشه از نوع خود به‌عنوان اشرف مخلوقات تعریفی والا دارد که شاید کمتر در میان اطرافیان‌ش شاهد باشد اما این‌که بتواند روزی فارغ از تمایلات بشری برای هدفی مقدس بجنگد و پیروز شود یا با افتخار و غرور به‌سوی مرگ بشتابد، برایش ارزشمند است. همان‌طور که اشاره شد اگر این شخصیت از جنس واقعیت و در این جهان زیسته باشد جذابیت آن چند برابر هم می‌شود و برای اتکای مخاطبان به او در زمان برگزیدن الگو، انتخابی عقلایی و ملموس به حساب می‌آید. هر چند انواع دیگر قهرمانان هم برای مخاطبان به‌ویژه علاقه‌مندان به آثار علمی و تخیلی جذاب است اما قهرمانان ملی به دلیل پیوند با رگ و ریشه مخاطبان هر کشور می‌توانند حس اقتدار را تقویت و در دل بینندگان برای رسیدن به جایگاهی همچون این شخصیت‌ها شور بیافرینند.

فیلمنامه این مجموعه را فاطمه حیدری و حسن عطارها نوشته بودند.

بانوی مبارز

سریال بانوی سردار داستان زن دلاور بختیاری به مسائل اجتماعی، سیاسی و خانوادگی ایل بختیاری و مبارزات بختیاری‌ها به رهبری یک بانوی ایرانی (بی‌بی‌مریم) با ظل‌السلطان قجری (پسر ناصرالدین شاه) حاکم اصفهان و نوکر انگلیسی‌های پروازده که با بختیاری‌ها مرتب در حال نبرد بود، تولید و روانه آنتن شد. می‌توان گفت داستان بانوی سردار برگرفته از واقعیت‌های تاریخ معاصر است، ماجرای که به مبارزات ایل بختیاری به رهبری یک بانوی شجاع ایرانی با ظل‌السلطان قجری و انگلیسی‌ها هستیم. پرویز شیخ‌طادی، کارگردان سینما و تلویزیون با دستمایه قرار دادن قصه زندگی بی‌بی‌مریم که جایگاه خاصی در حوزه مبارزات ضدامپریالیستی در ایران دارد سریال بانوی سردار را نوشته و کارگردانی کرده است. این سریال به تهیه‌کنندگی سعید مرادی در ایام دهه فجر سال ۹۷ از شبکه یک پخش شد. فصل اول این سریال به زندگی بی‌بی‌مریم سردار بختیاری می‌پرداخت که کتابی از زندگی او نیز منتشر شده است. حبیب‌دهقان نسب، فرخ نعمتی، سهیلا رضوی، فرزین محدث، محمد فیلی، کاظم هژیرآزاد، صدرالدین حجازی، مهدی میامی، حمیدرضا نعیمی، علیرضا مهران، مرتضی زارع، سعیده عرب، علیرضا جاویدر، بهشاد چنگیزی، سیاوش درخشی، شاپور کله‌ر، پارسا قربانی، مجید کریمی، علیرضا دلیلی، فاطمه شکر و... از بازیگران بانوی سردار بودند.

زندگی یک فرمانده

بی‌تردیدی که آثار درخشان رسانه ملی که نیمه اول امسال روانه آنتن شد، مینی سریال عاشورا است که به کارگردانی هادی حجازی فر ساخته شد. مخاطبان باتماشای این اثر با بخشی از زندگی قهرمانان ایران آشنایی می‌شوند. قهرمانانی که جان‌شان را نثار دفاع از میهن کردند. در سریال «عاشورا» بخشی از مجاهدت‌های فرمانده لشکر ۳ عاشورا، شهید مهدی باکری و برادر او حمید باکری، معاون فرمانده لشکر ۳۱ عاشورا به شکلی گسترده‌تر از نسخه اپیزودیک سینمایی «موقعیت مهدی» به تصویر کشیده شد. نسخه سینمایی این سریال در چهل‌مین جشنواره فیلم فجر برنده پنج جایزه از جمله سیمرغ بلورین بهترین فیلم را کسب کرد و توانست در اکران هم عنوان پرفروش‌ترین فیلم دفاع مقدس تاریخ سینمای ایران را از آن خود کند. هادی حجازی‌فر، ژیل شاهی، وحید حجازی‌فر، معصومه ربانی‌نیا، وحید آقاپور و روح... زمانی از جمله بازیگرانی هستند که در سریال «عاشورا» نقش آفرینی می‌کنند.

بر فراز زندگی شهید بابایی

کافی است در تاریخ کشورمان کمی جست‌وجو کنیم، آن وقت است که به قهرمانان بسیاری برخورد خواهیم کرد که یکی از آنها شهید عباس بابایی یکی از خلبانان نیروی هوایی است که زنده‌یاد یاد... صمدی زندگی این قهرمان را در قالب سریال شوق پرواز سال ۹۰ ساخت که با اقبال گسترده مردمی روبه‌رو شد، حتی در نظر سنجی‌ها به عنوان بهترین سریال در ژانر دفاع مقدس شناخته شد. شادروان صمدی سعی کرده بود که در قالب قصه‌ای که ویژگی‌های درام را دارد اثر شایسته‌ای را بسازد. مکان‌های فیلمبرداری سریال در قزوین، تهران و دزفول (پایگاه چهارم شکاری) و پایگاه هوایی هشتم شکاری (شهید بابایی) (اصفهان) بود. نقش شهید بابایی را شهاب حسینی بازی می‌کرد و از دیگر بازیگران سریال می‌توان به الهام حمیدی، کوروش تهامی، شهرام حقیقت‌دوست، سید علی صالحی، فرهاد قائمیان و... اشاره کرد.

نخست‌وزیر) می‌پردازد. در این سریال، شخصیت افراد سرشناس انقلاب شهید آیت‌الله... سید محمد بهشتی، شهید محمدعلی رجایی و... بازسازی شده و روایت‌هایی از وجوه مبارزاتی این شخصیت‌ها و وقایع دهه ۶۰ و فعالیت‌های سازمان مجاهدین خلق ایران به نمایش گذاشته شد. این سریال را امین امانی کارگردانی کرده که سال گذشته از شبکه یک پخش شد و در آن فرهاد جم، نگین معتمدی، رامین راستاد، سید جواد هاشمی، زنده‌یاد شهرام عبدلی و... به ایفای نقش پرداختند. این پروژه‌ای است که امانی معتقد است در روزگار معاصر نیز ردپایی قابل ملاحظه دارد و او به عنوان هنرمند موظف به گفتن از آن در قالب اثرش است. از جمله دیگر نکاتی که راز ناتمام را حائز اهمیت کرده، تلاش به ثمر نشسته گروه تولیدش اعم از کارگردان، بازیگران، گریمر و دیگر طراحان آن در بازسازی کاراکترهایی بسیار شبیه به شهید

حجت الاسلام

محمد جواد

باهر، شهید آیت‌الله...

سید محمد بهشتی، شهید

محمدعلی رجایی، مرحوم آیت‌الله... اکبر

هاشمی‌رفسنجانی و... است که خواص و عوام را به اذعان به نزدیکی چهره، صدا، حتی لحن و آکسان‌گذاری کلمات نسبت به ماباهای تاریخی خود وادار کرده است.

روایت صبح آخر

مگر می‌شود نام شهید مجید شهریاری را شنید و واکنشی نشان نداد، به‌ویژه مردم خطه زنجان که زاده آنجا بود، شهیدی که مظلومانه به مقام شهادت نائل شد و از استادان دانشگاه شهید بهشتی، فیزیکدان و دانشمند هسته‌ای بود. او هشتم آذر ۸۹ در ۴۴ سالگی توسط عوامل بیگانه ترور و به شهادت رسید. در طول این سال‌ها چند مستند و کار کوتاه از زندگی این شهید تولید و روانه آنتن شده، اما سریالی درباره زندگی او ساخته نشده بود تا این‌که معاونت امور استان‌های سازمان صداوسیما با همکاری صداوسیما مرکز زنجان دست به‌کار شد و زندگی این شهید را دستمایه ساخت یک سریال تلویزیونی قرار داد. این سریال به کارگردانی حسین تبریزی و تهیه‌کنندگی مصطفی علمی‌فرد تولید و روانه آنتن شد. نقش شهید شهریاری را در خردسالی، کودکی و نوجوانی بازیگرانی از استان‌های مختلف بازی می‌کنند و در بزرگسالی کاوه خدانشناس این نقش را به عهده داشت. سپیده خداوردی هم نقش دکتر بهجت قاسمی، همسر شهید شهریاری را بازی می‌کرد. همچنین مهران رجایی، افسانه ناصری، اردشیر رستمی، زهرا سعیدی و... همراه جمعی از بازیگران زنجان به ایفای نقش پرداختند.

لوپز یون

فولادوند،

سعید نیکپور،

ایرج راد، زنده‌یاد

بیبا فرهی، پندار اکبری

و... بازی کرده‌اند. همچنین

مینی‌سریال ۱۰ قسمتی ستارخان

هم ساخته این کارگردان برشی از مجموعه ۲۷ قسمتی ایران‌دخت بود که روایتی از بخش‌های زندگی ستارخان بود. تیتراژ این سریال را سالار عقیلی با موسیقی بابک زرین و شعری از رویا میرفخرایی خوانده است.

رازهای ناتمام

سریال «راز ناتمام» در کش و قوس یک ماجرای امنیتی به زندگی پرفراز و نشیب محمد جواد باهنر (سومین